

МЕНИН МЕКЕННИМ

КЫРГЫЗСТАН

УДК 821.51-93

ББК 83.3

М 50

М 50 **МЕНИН МЕКЕНИМ – КЫРГЫЗСТАН.** Түзү. Б. Тунуков; котор. Е. Джоробекова – Бишкек: АРХИ, 2017. – 8 б., ил.

ISBN 978-9967-430-65-5

М 4803300200-17

ISBN 978-9967-430-65-5

УДК 821.51-93

ББК 83.8

© ИЦ АРХИ, 2017

МЕНИН МЕКЕНИМ – КЫРГЫЗСТАН

Түзүүчү *Бек Тунуков*

Едиса Джоробекованын котормосу

Компьютерге терген *Айнура Жайлообаева*
Жасалгасы, дизайны, терүү *Тимур Ибрагимов*
Корректор *Чолпон Кожокулова*

Басууга 20.06.2017-жылы кол коюлган. Басууга 23.06.2017-жылы берилген

Формат 60x84 1/8. Көлөмү 1,5 б.т. Меловандалган кагаз 130 г/кв.м.

Офсеттик басуу. Тиражы 1000 нуска

МЕНИН МЕКЕНИМ – КЫРГЫЗСТАН

Биз баса элек кичине кезибизде, үйдүн ичи биз үчүн бүтүндөй бир дүйнө болуп сезилчү. Бир аз убакыт өткөндөн кийин, үйдүн ичи эмес, биз үчүн короо жана бакча дүйнөдөй сезилчү. Бой жетип чоңойгондо, бөлмө, үй жана короо биз үчүн кичинекейдей сезилет эле, дүйнө аалам болуп калгандай. Биздин үй – шаардын же айылдын көчөлөрүндөгү бир үй болчу. Ар бир көчөдөгү жүздөгөн үйлөр жана имараттар айылды же шаарды түзөт. Айылдар, шаарлар облустарды түзүшөт, ал эми бардык облустар бирге – өлкө болуп эсептелет.

Биз жашаган өлкө – Кыргыз Республикасы. Өлкөнүн негизги чоң шаары анын борбору деп аталат. Борбор шаарыбыз – Бишкек. Биздин өлкөдө 7 облус бар: Чүй, Ысык-Көл, Нарын, Талас, Жалал-Абад, Ош жана Баткен. Республикалык маанидеги эки борбор шаары бар: Бишкек жана Ош. Облустар 35 райондорго жана 13 облустук маанидеги шаарларга бөлүнөт. Бишкек шаарында төрт район бар. Облустун райондору айылдык аймактарга, райондук маанидеги шаарларга бөлүнөт. Айыл аймактары болсо, айылдарга бөлүнөт.

Кыргызстандын аянты: 199 900 чарчы км.

Телефондук коду: +996.

Акча бирдиги: кыргыз сому (KGS) 1 сомдо 100 тыйын бар.

Биздин өлкөнүн тегерегинде: Казакстан Республикасы, Өзбекстан Республикасы, Тажикстан Республикасы, Кытай Эл Республикасы жайгашкан. Башка өлкөлөрдөй эле Кыргыз Республикасынын өзүнүн мамлекеттик символдору бар. Алар – герб, туу жана гимн. Алар жөнүндө төмөндө айтабыз.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик герби – Жогорку Кеңештин

Токтому менен 14-январда 1994-жылы бекитилген. Авторлору: Асейин Абдраев, Садырбек Дубанаев.

Кыргызстандын гербинде чанагы менен пахта, буудай тегерете тартылып, ортодо канаттарын жайган Ак шумкар, көл, асман тиреген тоолор, чыгып келе жаткан күндү чагылдырган. Ар бир тартылган сүрөт символдуу түрдө биздин өлкөбүз тууралуу кабар берип турат: пахта жана буудай – биздин негизги дыйканчылык өсүмдүктөр жана кыргыз жергесинин мээнеткеч адамдары жөнүндө баяндайт; Ак шумкар – биздин элдин бийик жана таза ниеттерин, анын эрдигинин жана асылзаттыгынын белгиси; көлдүн суусу Ысык-Көлдүн кайталангыс кооздугун, кереметтүүлүгүн көрсөтөт; тоо чокулары жана алтын нурланын жер бетине тегиз чачыратып чыккан күн Кыргызстандын элинин улуулугунун жана сыймыгынын, эркиндикке, келечекке умтулуусун символу.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик туусу – Жогорку Кеңештин

Токтому менен 3-мартта 1992-жылы бекитилген. Авторлору: Э. Айдарбеков, Б. Жайчыбеков, С. Иптаров, Ж. Матаев, М. Сыдыков.

Кыргызстандын мамлекеттик туусу кызыл жибектен жасалып, ортодо тегерек күндүн элеси тартылып, анда алтын түстүү күндүн 40 нуру чачырап турат. Күндүн ортосунда кызыл түндүк тартылган.

Кызыл түс – жеңиштин, эрдиктин, каармандыктын белгиси. Күн болсо, андан чачырап чыгып турган нурлары – Кыргызстандагы элдердин биримдигин билдирип, аларга жылуулук, асылдуулук чачып турат. Ал эми түндүк – Мекендин белгиси, анын бүтүндүгү. Түндүк – кыргыз элинин байыртадан келе жаткан үрп-адаттарыбыздын белгиси, тукумдан-тукумга уланып жаткан салтын, келечек менен байыркынын үзүлбөс байланышын билдирет.

3-мартта 2009-жылы борборубуздун Ала-Тоо аянтында Кыргыз Республикасынын негизги туусу көтөрүлгөн.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик гимни 18-декабрда 1992-жылы Жогорку Кеңештин Токтому менен бекитилген. Сөзү: Ж. Садыков, Ш. Кулуев. Обону: Н. Давлесов, К. Молдобасанов.

Ак мөңгүлүү аска зоолор, талаалар,
Элибиздин жаны менен барабар.
Сансыз кылым Ала-Тоосун мекендеп,
Сактап келди биздин ата-бабалар.

Кайырма:

Алгалай бер, кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда.
Өркүндөй бер, өсө бер,
Өз тагдырың колунда.

Байыртадан бүткөн мүнөз элиме,
Досторуна даяр дилин берүүгө.
Бул ынтымак эл бирдигин ширетип,
Бейкуттукту берет кыргыз жерине.

Кайырма.

Аткарылып элдин үмүт, тилеги,
Желбиреди эркиндиктин желеги.
Бизге жеткен ата салттын, мурасын,
Бийик сактап урпактарга берели.

Кайырма.

31-август – Кыргыз Республикасынын көз карандысыздыгынын күнү. Бул күн биздин өлкөбүздүн негизги майрамы болуп эсептелет.

Биздин өлкөбүздүн негизги Мыйзамы – Кыргыз Республикасынын Конституциясы. 5-майда Кыргыз Республикасынын Конституциясын кабыл алган күнүн белгилейбиз. Бул негизги Мыйзам 5-майда 1993-жылы кабыл алынган.

Кыргызстан демократиялык өлкө, 6 млн. киши тынчтыкта жана ынтымакта жашап жатышат. Кыргызстандын элин 80ден ашык улут түзөт. Биз көп улуттуу өлкөбүз ынтымакта, бир үй-бүлөдөй болуп жашап жатканы менен сыймыктанабыз.

БИШКЕК

Бишкек кыргыз Ала-Тоо кыркаларынын этегиндеги Чүй өрөөнүнүн борборунда жайгашкан. Деңиз деңгээлинен 760 метр бийиктикте турат. Климаты континенталдуу (кургак климат). Шаар аркылуу Ала-Арча, Аламүдүн суулары, Чоң Чүй Каналы (ЧЧК) агып өтөт.

Бишкек – Кыргыз Республикасынын саясий, экономикалык, илимий жана маданий борбору, негизги транспорттук түйүн. Азыр шаар тездик менен эркин жеке ишкердүүлүктүн шартында кайра жаралып жатат. Аймактык аянты – 160 чарчы км., 1 миллионго жакын калкы бар. Бишкек – республиканын

мамлекеттик жогорку бийлик органдарынын, чет мамлекеттердин элчиликтери жайгашкан жер. Кыргызстандын өнөр-жайынын көпчүлүк бөлүгү Бишкекте орун алган. Тынымсыз өсүп бара жаткан өнөр жай тармактары: машина куруу, жеңил өнөр жайы, курулуш материалдарын чыгаруу жана тамак-аш өнөр жайы болуп эсептелет. Илим жана билим берүү тармагын Улуттук Илимдер Академиясы, көптөгөн орто жана жогорку билим берүүчү окуу жайлары түзөт. Шаарда 18 университет, 20 институт, 9 академия жана 95 мектеп иштеп жатат.

Бишкек – Кыргызстандын улуттук маданий борбору. Анда музыкалык жана драмалык театрлар, филармония, китепканалар, музейлер, стадиондор бар. Шаар жылдын бардык мезгилинде эң кооз көрүнөт.

БИШКЕК

Бишкек расположен в центре Чуйской долины, у подножья хребтов киргизского Ала-Тоо, на высоте 760 метров над уровнем моря. Климат в Бишкеке резко континентальный. Через город протекают реки Ала-Арча, Аламедин, Большой Чуйский Канал (БЧК).

Бишкек - столица Кыргызской Республики, ее политический, экономический, научный и культурный центр, главный транспортный узел. Сейчас город стремительно преобразовывается в условиях свободного предпринимательства. Площадь территории - 160 кв. км., население - около 1 млн. человек.

Бишкек - место расположения высших органов государственной власти республики, посольств иностранных государств. В Бишкеке расположена большая часть всей промышленности Кыргызстана.

Наиболее интенсивно развивающимися отраслями промышленности являются машиностроение, производство текстиля, стройматериалов и пищевая промышленность.

Наука и образование представлены Национальной Академией Наук и большим количеством средних и высших учебных заведений. 18 университетов, 20 институтов, 9 академий и 95 школ.

Бишкек - центр национальной культуры Кыргызстана. В нем находятся музыкальный и драматический театры, филармония, библиотеки, музеи, стадионы.

Город прекрасен во все времена года.

Государственный гимн Кыргызской Республики утвержден Постановлением Жогорку Кенеша Кыргызской Республики 18 декабря 1992 года. Слова: Ж.Садыкова, Ш.Кулуева. Музыка: Н.Давлесова, К.Молдобасанова. Перевод с киргизского К.Акматава и М.Рудова.

Высокие горы, долины, поля -
Родная, заветная наша земля.
Отцы наши жили среди Ала-Тоо,
Всегда свою родину свято храня.

Припев:

Вперед, кыргызский народ,
Путем свободы вперед!
Взрастай, народ, расцветай,
Свою судьбу созидай!

Извечно народ наш для дружбы открыт,
Единство и дружбу он в сердце хранит.
Земля Кыргызстана, родная страна
Лучами согласия озарена.

Припев.

Мечты и надежды отцов сбылись.
И знамя свободы возносится ввысь.
Наследье отцов наших передадим,
На благо народа потомкам своим.

Припев.

31 августа – **День независимости Кыргызской Республики** – главный праздник нашей страны, потому что 31 августа 1991 года Верховным Советом Кыргызстана принята **Декларация о государственной независимости КР**.

Основной закон нашей страны – **Конституция Кыргызской Республики** и её день мы отмечаем **5 мая**, ведь именно в этот день в 1993 году была принята Конституция суверенного Кыргызстана.

Кыргызская Республика демократическая страна где мирно и дружно проживают более 6 млн. человек. Народ Кыргызстана составляют люди более 80-ти народностей. И мы гордимся тем, что в нашей многонациональной стране все живут в добре и согласии.

Государственный герб Кыргызской Республики был утвержден Постановлением Жогорку Кенешом 14 января 1994 года. Авторы: Асейин Абдраев, Садырбек Дубанаев.

На гербе Кыргызстана в венце из коробочек хлопка и колосьев пшеницы изображены: белый сокол с расправленными крыльями, водная гладь и восходящее над горными вершинами солнце. Каждое изображение символично и несет информацию о нашей стране. Хлопок и пшеница говорит о наших главных земледельческих культурах и славных кыргызстанских тружениках полей; белый сокол – о высоких и чистых помыслах нашего народа, его мужестве и благородстве; водная гладь повествует о неповторимой красоте нашего уникального озера Иссык-Куль; а горные вершины и восходящее солнце – это символ стремления к лучшему, свободы, гордости и величия народа Кыргызстана.

Государственный флаг Кыргызской Республики утвержден Постановлением Жогорку Кенеша 3 марта 1992 г. Авторы – Э. Айдаров, Б. Жайчыбеков, С. Иптаров, Ж. Матаев, М. Сыдыков.

Государственный флаг Республики Кыргызстан представляет собой полотнище красного цвета, в центре которого размещен круглый солнечный диск с сорока равномерно расходящимися лучами золотистого цвета. Внутри солнечного диска красным цветом изображен тундук (верхний деревянный круг остова кыргызской юрты).

Красный цвет нашего флага — это символ доблести, отваги и мужества нашего народа. Солнце со своими лучами олицетворяет объединение всех живущих у нас народностей в единый народ Кыргызстана, это символ тепла и света, благородство целей устремленных в высь. В центре полотнища на фоне солнца – тундук – символ отчего дома, Родины, единства народа. Тундук – это олицетворение многовековых традиций нашего народа, преемственности поколений, прочной связи прошлого с будущим.

3 марта 2009 года на площади Ала-Тоо столицы нашей страны был установлен Главный Флаг Кыргызской Республики.

МОЯ РОДИНА – КЫРГЫЗСТАН

Когда мы были маленькими, что еще не умели ходить, то комната нам казалась целым миром. Но прошло немного времени, и уже громадными оказались не комнаты, а двор и сад. Подрастая, мы стали замечать, что комната, дом и двор стали для нас казаться меньше, что мир вокруг нас огромен. И наш дом – один из многих на улицах города или села. На каждой улице сотни домов и зданий, которые составляют село или город. Села (айлы), поселки и города – образуют области, а все области, вместе взятые – страну.

Страна в которой мы живем – Кыргызская Республика. А главный город страны называется столицей. Столица нашей Родины – г. Бишкек. В нашей стране 7 областей: Чуйская, Иссык-Кульская, Нарынская, Таласская, Джалал-Абадская, Ошская и Баткенская. и 2 города Бишкек и Ош республиканского значения. Области делятся на 35 районов и 13 городов областного значения. Город Бишкек делится на 4 внутригородских района. Районы областей делятся на айылные аймаки (сельские округа), города районного значения и посёлки городского типа. Айылные аймаки подразделяются на сёла (айылы).

Площадь Кыргызстана: 199 900 км².

Телефонный код страны: +996.

Денежная единица: киргизский сом (KGS), в 1 соме 100 тыйынов.

Вокруг нашей страны расположены другие страны: Республика Казахстан, Республика Узбекистан, Республика Таджикистан и Китайская Народная Республика.

Кыргызская Республика как и все страны имеет свою государственную символику – герб, флаг и гимн. О них сейчас и расскажем.

УДК 821.51-93
ББК 83.3

М 50

М 50 **МОЯ РОДИНА – КЫРГЫЗСТАН.** Сост. Б. Тунуков; перевод Е. Джоробекова
– Бишкек: АРХИ, 2017. – 8 с., ил.

ISBN 978-9967-430-65-5

М 4803300200-17
ISBN 978-9967-430-65-5

УДК 821.51-93
ББК 83.8

© ИЦ АРХИ, 2017

МОЯ РОДИНА – КЫРГЫЗСТАН

Составитель *Бек Тунуков*

Перевод *Едиса Джоробекова*

Компьютерный набор *Айнура Жайлообаева,*
Оформление, дизайн, верстка *Тимур Ибрагимов*
Корректор *Чолпон Кожокулова*

Подписано в печать 20.06.2017 г. Сдано в печать 23.06.2017 г.
Формат 60x84 1/8. Объем 1,5 у.п.л. Бумага мелованная 130 г/кв.м.
Печать офсетная. Тираж 1000 экз.

МОЯ РОДИНА

КЫРГЫЗСТАН